ANUL I,

Nr. 5

1991

6

LEI

libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

PERIODIC PENTRU AFIRMAREA VALORILOR DEMOCRATIEI CRESTINE

SENSUL DEMOCRAȚIEI CREȘTINE

Există o incompatibilitate aparent insurmontabilă între creștinism și democrație. Creștinismul (și mai ales ortodoxia), ca orice religie autentică, îl îmbie pe om dincolo de „veac" și de „lume". Mîntuire înseamnă tocmai salvarea din ghearele istoriei („mîntuirea în istorie" rămîne o simplă speculație protestantă, fie că e vorba de indivizi, fie că e vorba de neamuri). Homo religiosus este omul transcendenței: cetatea lui veșnică se află în ceruri. El ține de o împărăție care „nu este din lumea aceasta". Democrația n-are însă mai nimic de-a face cu veșnicia și nici cu Dumnezeu. Ea este mai degrabă laică, dacă nu chiar atee. Rostul ei se află aici și acum: e cea mai puțin rea dintre închegările social-politice ale lumii moderne. Are cusururi cu duiumul, dar fără ea nu se mai poate astăzi. Istoria lumii este, de vreo două veacuri încoace, una a democrațiilor care se caută, se găsesc, se pierd și se regăsesc, iarăși și iarăși. Trăim istoricește sub zodia democrației. Și mulți dintre noi cu ea își măsoară destinul...

Creștinismul se bazează apoi pe ideea de ierarhie. Creația se organizează ierarhic de la regnul mineral și pînă la lumea îngerilor, împărțită și aceasta în nouă cete, reprezentînd nouă trepte de desăvîrșire. Omenirea este ierarhizată la rîndu-i: social (de la rob la împărat), moral (de la tîlhar la sfînt), intelectual (de la idiot la geniu). Inferiorul este treaptă spre superior, se subordonează acestuia și se rostuiește prin el. Menirea fiecărei persoane este să se integreze armonios în comunitate, exercitîndu-și exemplar funcția socială, conform condiției sale. Dacă fiecare își va face datoria la locul cuvenit, față de Dumnezeu, față de semeni și față de sine însuși, atunci societatea va funcționa ca o armată ierarhic orînduită în marșul neamurilor spre eternitate. Toți își vor afla rațiunea supremă în Dumnezeu, egali în fața judecății. Icoana statală a creștinismului a fost dată în Evul Mediu de către monarhia absolută de drept divin. Dar ce are de-a face democrația cu toate acestea? Democrația s-a născut pe ruinele tuturor ierarhiilor. Ea reprezintă, de fapt, singura soluție relativ funcțională și experimental viabilă într-o vreme a ierarhiilor prăbușite, asigurînd individului un minimum de libertate și de egalitate sau măcar iluzia lor. Democrația are virtuți de bolniță socială pentru o lume infirmă moral și spiritual. Și cine s-ar putea îndoi de utilitatea unei bolnițe?! Cînd sensul dumnezeiesc al lucrurilor se întunecă în oameni, societatea trebuie păzită de tiranie și de anarhie (ce frumos spunea cineva: „Anarhia — această tiranie a bestiei de jos; tirania — această anarhie a canaliei de sus"!). Democrația s-a vrut tocmai cale de mijloc între tiranie și anarhie. Deși utopică în esență și demagogică în manifestări, ea s-a dovedit „un rău necesar", mai ușor de îndurat decît altele.

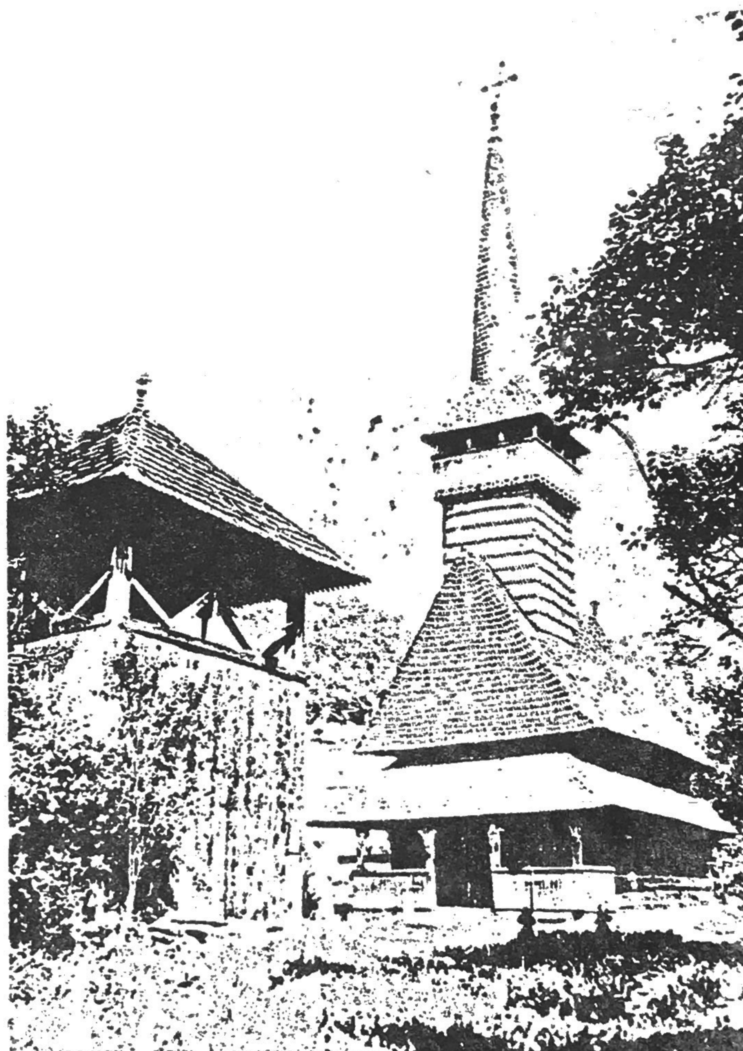
Paralela ar putea continua: creștinismul e comunitar, democrația e individualistă (mergînd pînă la „atomizarea" societății). Creștinismul e conservator, democrația e progresistă. Creștinismul e spiritualist, democrația e materialistă. Creștinismul se întemeiază pe iubire, democrația pe interese ș.a.m.d.

Dar dacă lucrurile stau astfel, atunci cum pot ține la un loc creștinismul și democrația? Cum se mai poate

(continuare în pag. a II-a)

Vasile A. MARIAN

De aceea cuvîntul vostru să fie: da ce este da, nu ce este nu; iar ce e mai mult decît acestea, de la cel rău este.
Matei: 5; 37

SENSUL DEMOCRAȚIEI CREȘTINE

(urmare din pag. I)

vorbi despre o... democrație creștină?! Se poate, dar cu o precizare fundamentală: în formula politică a democrației creștine nici democrația și nici creștinismul nu mai au înțelesul lor obișnuit. Călăuzită moral de învățătura creștină democrația va tinde spre demofilie: aceleași structuri democratice, numai că străbătute de spiritul iubirii creștine. Într-o societate întemeiată pe demofilie omul nu va mai trăi egoist, în adorația drepturilor sale, ci altruist, sub imperativul datoriei împlinite. Prin ceilalți se va sluji pe sine și îl va sluji pe Dumnezeu. Cît despre conducătorii aleși, reprezentanții poporului, ei vor fi slujitorii prin excelență ai acestuia, după pilda lui Hristos, care n-a precupețit să spele picioarele ucenicilor săi. Demofilia este democrație purificată moral, triumful iubirii asupra interesului, triumful personalismului integrator asupra individualismului anarhic.

În ce privește creștinismul, în formula democrației creștine el este valorificat social mai ales în latura sa morală. Latura mistică și dogmatică rămîne pe seama Bisericii. Omul modelat moral de învățătura creștină își va trăi destinul istoric prin stat și destinul veșnic prin Biserică, dăruindu-se socialmente semenilor și duhovnicește lui Dumnezeu. Rolul statului va fi cel enunțat cîndva de Vladimir Soloviev: nu de a transforma lumea în rai, dar de a o împiedica să devină iad.

Realismul creștin ne învață că istoria nu este domeniu al perfecțiunii. Noi trăim în relativ, ca ființe „căzute", în vreme ce perfecțiunea aparține absolutului. Dar există multe feluri de a trăi în relativ. Democrația creștină ne-ar putea ajuta să-l aflăm la nivel politic și social pe cel mai învecinat cu perfecțiunea, atît cît mai e cu putință la această răscruce de milenii, după două veacuri de democrație demagogică, atee și materialistă.

Deocamdată, pînă la a ajunge o forță politică în România, democrația creștină românească trebuie să se definească atît în raport cu democrația în general, cît și cu democrația creștină occidentală în particular. O democrație creștină românească nu va trebui însă să copieze nici un „model" străin, ci să crească firesc din realitatea noastră specifică, adică pe temeiuri naționale și ortodoxe. Prima ei misiune istorică va trebui să fie una de pedagogie socială și națională. Poate că ea va ajunge cîndva principalul pilon al unei noi drepte politice românești. Pînă atunci nu trebuie însă să absenteze de la datoria sa moral-spirituală, chiar dacă suratele ei din occident se fac adesea vinovate de o astfel de „absență".

Democrația creștină trebuie înțeleasă așadar, înainte de toate, ca aspirație istorică spre o reală demofilie. Altminteri, ca simplă firmă pentru aventuri politice sau ca simplu adaos strategic în coada unei alte firme, ea nu înseamnă nimic și nu are nici un viitor. Ea trebuie păzită de toți aceia care încearcă încă de pe acum s-o transforme într-o nouă capiște a politicianului românesc. Revista „Puncte cardinale" va căuta să fie un astfel de post de veghe, modest deocamdată, apărînd democrația creștină românească nu atît de dușmanii ei fățiși, cît mai ales de falșii ei prieteni.

De ce democrație creștină și nu social-democrație

„Libertate, solidaritate, dreptate", valorile democrației creștine par a fi identice cu „libertate, dreptate, solidaritate", valorile social-democrației. Și ar fi așa dacă și unii și alții ar vorbi folosind un singur înțeles. Care e sensul ce se atribuie cuvintelor? Dar arăturile lor?

Cine a trăit un timp în „democrație populară" sau în „democrație socialistă" și a putut să cunoască, fie și din cărți poștale ilustrate, democrația burgheză, în mod sigur că i-a pierit cheful să confunde noțiunile, mai ales dacă a avut „norocul" să-și petreacă un concediu într-una din coloniile penitenciare pe care acele „orînduiri democratice" le-au pus multă vreme, cu generozitate, la dispoziție. Cuvintele, oricît ar suna de la fel, diferă îngrijorător la „nuanțe" și asta ca să ne exprimăm politicos față de cei ce una spun și alta au în cap. „Situația de creștin", afirmă N. Steinhardt, „e tot una cu statutul de aristocrat. De ce? Pentru că își are temeiul în cele mai seniorale însușiri: Libertatea și încrederea". Să-i tratăm cu creștinească încredere pe toți, cu deosebire pe cei ce par a pune, din nedumerire, întrebările.

„Libertatea" social-democrației, presupunînd dreptate socială, dă prioritate organizării vieții. Eliberarea de sărăcie, independența materială, dau cetățeanului o anume certitudine, libertate de mișcare. Democrația creștină vede libertatea ca pe un dat, răspunderea pentru ea fiind nu numai față de oameni, ci și față de Dumnezeu. Valorile creștine transcend și mai ales durează. Astfel libertatea nu e lipsa obligațiilor, ci capacitatea de a ți le asuma.

„Solidaritatea" văzută de socialiști, multă vreme „de clasă", are acum un aspect legalist. Legătura individului cu societatea e una de contract pentru prevenirea riscurilor pe cînd „solidaritatea" democrației creștine, structurală, e una de conștiință, de suflet, e umană și umanitară.

Și felul cum este văzută „dreptatea" diferă. Diferențele sînt notabile. În viziunea social-democrației avem de-a face cu o dreptate pentru toți, însemnînd un acces egal la informație, la instrucție, raporturi de muncă egalitare, caracteristică fiindu-le echitatea. În viziunea democrat-creștină dreptatea se caracterizează nu atît de egalitate cît de demnitate. Recunoscînd diferențele naturale dintre oameni le acordă acestora dreptul la dezvoltare după aptitudini, dreptul la o notă personală, la refuzul nivelării. În locul dreptății de suprafață, democrația creștină propune una de adîncime, recunoscîndu-i dreptății imanența.

Social-democrația are tradiții vechi în țara noastră: tradiții marxiste. Rădăcinile acestea comune care sînt și ale bolșevismului, ceaușismului, ne interesează doar pentru că sînt și rădăcinile F.S.N.-ului, ce se declară un partid de orientare social-democrată.

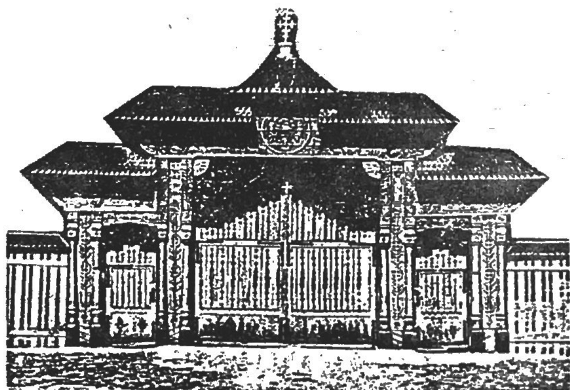
Circumspecția e justificată. Abia în 15 noiembrie 1959, la congresul de la Bad Godesberg, social-democrația germană se dezice de marxism situîndu-se mai la centrul spectrului politic.

Sînt bune întrebările spre lămuriri, dar... Apropierea dintre democrația creștină și social-democrație, în ciuda faptului că denumirile sună apropiat, ni se pare forțată. E ca și cum ai compara flautul cu țignalul polițistului numai pentru că amîndouă sînt instrumente de suflat.

Cetățeanul de rînd, programat mediocru, recunoaște azi, fără dificultate cauza răului: decăderea morală. Corupția generalizată, necinstea la toate nivelele sînt consecințe.

Avem nevoie de multe, de la becuri la ciorapi și chiloți. Dar mai mult decît pîine, de de televizoare color, avem nevoie de DREPTATE. Și dacă-i așa să-ncepem s-o spunem cu tărie.

Constantin IORGULESCU

Poarta de la Mănăstirea Toplița — Harghita cu însemnele formării și încreștinării poporului român

Stîngăcie de dreapta

Televizorul color la care am urmărit conferința de presă a d-lui Iliescu acordată la Moscova, după ce a semnat un: „Tratat de colaborare, bună vecinătate și amiciție" cu U.R.S.S., avea probabil o desincronizare cromatică pentru că îl arăta, pe actualul nostru președinte, foarte roșu la față. Cum în alte emisiuni colorația celor ce apar pe ecran mi se pare mult mai normală m-am adresat unui specialist. Părerea acestuia era că personajul aflîndu-se la mare distanță de noi, apare fenomenul Doppler-Fizeau, cunoscut în spectrografie sub numele: deplasarea spre roșu. Majoritatea celor întrebați, nespecialiști, au opinat însă în sensul că întrebările puse ar fi de vină, că ziariștii, cu obișnuita lor insolență, profesională, au provocat roșața rușinosului nostru președinte. Să-l întrebe de banii duși și rămași în U.R.S.S.?

Da, s-a ridicat problema tezaurului României, a răspuns președintele, iar d-l Gorbaciov, neștiind nimic despre asta a zis că se va interesa. În emisiune nu s-au dat amănunte că nici nu avea rost. De fapt e vorba doar de 38 (treizeci și opt) miliarde dolari din primul război mondial și alte patruzeci de vagoane de aur după al doilea război; la prețul de acum al aurului încă vreo cinci miliarde.

Da, s-a discutat și problema Insulei Șerpilor. Nici de ea nu auzise d-l Gorbaciov, dar a promis că va cere relații și că va trata problema cu bunăvoință. Bunăvoință, dar asta este enorm! Vedeți ce mare lucru e să ai un președinte care a studiat la Moscova?

A. B.

Scrisoare deschisă *Domnului* Alexandru Bârlădeanu

Domnule Bârlădeanu,

Vă scriu dvs. deși această scrisoare ar putea fi adresată, mutatis mutandis, oricărui alt „emanat" al revoluției române din decembrie 1989, croit după chipul și asemănarea dvs., V-o adresez, totuși, dvs. pentru că reprezentați cel mai tipic caz de bolșevic convertit la democrație într-un moment cînd a fi bolșevic nu mai este rentabil. Deci, cine are urechi de auzit să audă.

Vă urmăresc activitatea și mă uluiesc. Mă uluiesc de cutezanța dvs. indecentă și cinică cu care jucați în fața noastră, a celor ce vă cunoaștem și trecutul și cariera de demolator de țară, comedia democrației și a „omului de bine" care ține cu tot dinadinsul să ne fericească încă o dată.

Domnule Bârlădeanu, dvs. nu vă simțiți chiar de loc vinovat față de poporul român? Nu aveți chiar nimic a vă reproșa pentru substanțiala dvs. contribuție la instaurarea și consolidarea, în țara noastră, a monstruosului sistem care ne-a adus atîtea nenorociri, de ieșiți cu atîta seninătate în față cu pretenția de a ne fi pe mai departe învățător și călăuzitor? Să fiți, oare, dvs. omul cel mai indicat pentru această misiune? Sau considerați, poate, că iscălitura pe care v-ați pus-o pe o anumită scrisoare vă absolvă de toate păcatele trecute și vă dă dreptul să vorbiți în numele celor pe care, pînă mai ieri, i-ați năpăstuit? Nu, domnule Bârlădeanu, nimeni și nimic nu vă dă acest drept. Faptul că, la un moment dat, v-ați găsit — din motive pe care deocamdată nu le discutăm — în tabăra așa numiților dizidenți nu vă scutește de dreapta judecată. Pentru aceasta istoria vă va acorda cel mult circumstanțe atenuante. Vinovăția însă vă va rămîne întreagă și acuzatoare.

V-am auzit declarînd — cu ocazia discutării legii funciare — de la înalta tribună pe care cu atîta insolență v-ați cocoțat, că trebuie să se facă dreptate bietului țăran român pe care comunismul l-a năpăstuit atît! De acord, trebuie să i se facă dreptate, dar vă întreb: unde erați dvs., domnule Președinte al Senatului cînd, acestui țăran i s-a făcut nedreptatea de care vorbiți? Unde erați și ce făceați cînd acest țăran era hăituit și vînat ca un animal, cînd era bătut, schingiuit și întemnițat pentru a renunța „de bună voie și nesilit de nimeni" la petecul său de pămînt? Nu cumva făceați parte din tagma acelora care au conceput și au pus în aplicare programul în virtutea căruia acest oropsit țăran a fost deposedat de ogorul său strămoșesc și readus în starea de iobăgie?

V-am văzut, de asemenea, la 1 dec., 1990, la solemnitatea prilejuită de cinstirea unei sărbători scumpe sufletului nostru, sărbătoare pe care dvs. și cei asemenea dvs. ați transformat-o într-o sinistră farsă. Cum de nu a căzut cerul pe dvs. cînd ați acceptat să prezidați, cu acest prilej, parlamentul simbolic de la Alba Iulia, dvs., partizanul unei ideologii care a condamnat actul unirii tuturor românilor în granițele lor firești considerîndu-l un act imperialist? Cum de v-a răbdat pămîntul atunci cînd ați acceptat să oficiați în locul acelora care au contribuit la înfăptuirea acestui act și pe care sistemul al cărui militant de nădejde ați fost, i-a ucis mișelește în închisorile gulagului românesc?

V-am urmărit și vă urmăresc discutînd și votînd legi, dvs. care ați nesocotit legile și tradițiile acestei țări. Ne dați lecții de democrație, dvs. care ați călcat în picioare valorile democrației românești, atîtea cîte au fost ele, și de însănătoșire economică, dvs care ați contribuit la ruinarea economiei acestei țări.

Desigur, nu sînteți nici singurul, nici cel mai vinovat de toate nenorocirile noastre, dar, cu siguranță, sînteți, la ora actuală, unul dintre cei mai detestați. Și aceasta pentru faptul că nu ați avut decența ca, atunci cînd sistemul pe care l-ați slujit cu atîta rîvnă s-a năruit, să vă retrageți și să ne lăsați pe noi cu durerile noastre. Alți tovarăși de ai dvs., forțați de împrejurări sau unii dintr-un dram de bun simț poate, s-au tras deoparte și noi i-am uitat. Dvs. însă vă îndîrjiți să rămîneți ceea ce ați fost și, cocoțat iarăși în fruntea treburilor cetății, ne aduceți o permanentă și provocatoare ofensă.

Ajutați-ne să vă uităm, domnule Bârlădeanu. Retrageți-vă căci sînteți la o vîrstă cînd n-ar mai trebui să vă mai intereseze deșărtăciunile acestei lumi. Retrageți-vă și vă căutați de suflet dacă, într-adevăr, mai aveți o fărîmă de suflet.

Ajutați-ne să vă uităm, domnule Bârlădeanu.

Demostene ANDRONESCU

Fratele nostru bolnav

Fesenistul este fratele nostru bolnav. Poate că boala a ajuns să-l înrăiască, dar el nu este, fundamental, nici mai bun, nici mai rău decît alții. Diagnosticul lui este „lepra" comunistă, căreia i-a căzut victimă pe nesimțite, în vălmășagul altor vremuri. Cum se întîmplă ori de cîte ori o epidemie bîntuie prin lume, pe unii îi atinge, iar pe alții nu. Cad pradă bolii, de regulă, cei mai slabi sau mai nepregătiți să se lupte cu ea.

Lepra comunistă e o boală ciudată. Ea cruță trupul, îmbolnăvind însă sufletul și mintea, ceea ce o face cu atît mai greu de vindecat. De ea nu se moare, ci doar se bolește îndelung, iar de suferit nu suferă atît bolnavul (căci, asemenea prostiei, răul acesta nu doare), ci mai cu seamă cei din jurul lui. Din această pricină între el și lumea cruțată de boală se crează o tensiune perpetuă, căci, din păcate, nici bolnavul nu crede sănătosului și nici sănătosul celui bolnav. Așa cum leprosul propriu-zis este complexat printre oamenii sănătoși și nu se simte bine decît în leprozerie, acolo unde toți sînt asemenea lui, tot astfel leprosul lăuntric va căuta numai tovărășia alor săi, pe care îi recunoaște și de care se apropie lesne, fără a se sinchisi dacă ei se ascund sub o mască sau alta.

Maladia comunistă îi caracterizează, în egală măsură, și pe comuniștii cei vechi și pe neocomuniștii de diferite nuanțe: feseniști, socialiști, socialiști-democratici, „independenți" de stînga, sereiști sau, pur și simplu, „oameni de bine". Dar pentru că principala leprozerie neocomunistă este F.S.N.-ul cu anexele lui, se poate spune că fesenistul reprezintă cazul tipic al fratelui bolnav.

Semnele bolii sînt ușor de recunoscut: el judecă în șabloane și vorbește în lozinci, avînd cultul ideilor fixe și mania vorbelor goale: sufletul lui ulcerat nu vibrează decît la duhoarea lucrurilor joase. Armele lui sînt ura, injuria și zvonul. Elementul lui vital este suspiciunea irațională. Dușmanii lui de moarte sînt oamenii ocoliți de boală. Rațiunea lui de existență este vechea maximă comunistă, ușor adaptată „democrației originale": „cine nu este ca noi, este împotriva noastră" (de unde și deviza electorală: „Dintre noi, cu noi, pentru noi").

„Filosofia" fesenistului se clădește pe o dogmă fundamentală: pentru el lumea se împarte în „oameni de bine" și „legionari". În rîndul acestora din urmă se numără studenții și intelectualii „vînduți", dizidenții, liberalii, țărăniștii, regaliștii, românii din emigrație, foștii deținuți politici, ungurii, patronii, capitaliștii în genere. Toți aceștia vînează fie „un os de ros", fie „un pumn de dolari", obsedați fiind de cum să nenorocească mai lesne țara: destabilizînd-o, vînzînd-o, împărțind-o pe la vecini ș.a.m.d. „Legionarul" are toate defectele: e orb (nu vede să nu-i reprezentativ), e surd (n-a auzit că Frontul s-a dezis de comunism), e gingav (nu știe să înjure ca Vadim), e lipsit de gust (nu-i place salamul de soia), stă rău cu mirosul (și trandafirul îi pute), e prost (nu înțelege democrația originală), n-are patriotism (nu citește „România Mare"), e neinformat (nu citește „Adevărul" de „Azi"), e puturos („La muncă!"), e fricos (fuge dacă vin minerii), e pervers (bagă sula-n coaste), dar, mai presus de toate, e corupt (fie de agenturi, fie de Doina Cornea, fie de Ion Rațiu, fie de „splendorile Occidentului" în genere)...

Din unele ca acestea fesenistul va trage concluzia — perversiune specifică marilor bolnavi — că el, „leprosul", reprezintă adevăratul tip sănătos al societății românești. Prin urmare, el pierde astfel principala șansă de vindecare: conștiința propriei boli, a bolii ca boală. Pentru el boala devine o virtute (și ar fi gata să otrăvească fîntînile cu morbul său, ca leproșii de odinioară, pentru ca toată lumea să se contamineze de „virtutea" lui). El duce mai departe, spre limanul noului veac, concepția clasic comunistă a egalității: dacă vom fi egali de mizerabili, vom fi și egali de virtuoși...

Fesenistul este astfel ușor de manipulat: trebuie să-i lauzi închipuita sănătate, să-i vorbești în această limbă a lui și să-i vrăjești cu neadevăruri picante; atunci îi vei cîștiga și votul și inima; atunci el va gîndi și va vorbi cum îi sugerezi tu. Și — ceea ce este foarte important pentru orice totalitarism demagogic, hrănit din manipularea „maselor" ignorante — el nu-și va mai simți boala și deci nici nevoia de mîntuire.

Aceasta este povestea fratelui bolnav. Că mai are frați relativ sănătoși, după 45 de ani, este poate o minune. Dacă nu sîntem cu toții la fel de bolnavi, faptul nu se datorează vreunei virtuți de-a noastre speciale, ci numai norocului unora de a fi trăit mai aproape de spirit și de cultură și de a fi fost astfel mai pregătiți în fața asalturilor bolii. Nu întîmplător opoziția noastră este constituită astăzi mai mult din studenți și din intelectuali. Spiritualitatea, cultura au fost și rămîn cel mai bun antidot împotriva leprei morale și intelectuale a comunismului de ieri și a neocomunismului de azi.

„Leprosul" acesta, biată victimă a istoriei, este totuși fratele nostru: de limbă, de sînge și de suferință. Dacă pe noi Dumnezeu ne-a ferit de greul acestei boli, sănătatea, atîta cîtă este, ne devine datorie și cruce. Sîntem datori fratelui nostru bolnav, chiar purtînd crucea neiubirii lui. Trebuie să avem față de el milă, înțelegere și răbdare. Dacă nu-l putem iubi, să facem măcar efortul de a nu-l urî. Căci orice sîmbure de ură ne-ar face asemenea lui. Și atunci neamul acesta și-ar pierde orice șansă, atît în țarcul istoriei, cît și în fața lui Dumnezeu.

Dacă altceva nu putem sau nu ne pricepem să facem în ceasul acesta, atunci, măcar să ne rugăm pentru fratele nostru bolnav!

Răzvan CODRESCU

RĂSCOLIND O LEGENDĂ

de vorbă cu PETRE ŢUŢEA

Petre Ţuţea a devenit, pentru Bucureşti, în ultima vreme şi pentru o bună parte a poporului român, aproape o legendă; o legendă vie însă, o legendă ce poate fi răscolită şi provocată chiar ca un oracol. De aceea, în răspunsurile-i de o surprinzătoare spontaneitate te întrebi, cine vorbeşte oare?

Nu-l mai împiedică nici o cenzură, nici o frică şi nici vreun menajament pentru susceptibilitatea cuiva. La-ntrebarea pusă răspunde prompt. Memoria-i e vie dar omul nu mai actualizează şi comunicarea se face pe fondul unei permanenţe ce nu ţine de timp.

E invadat uneori de o mulţime de interlocutori. Şi-i place provocarea. Dialogul cu el e aproape imposibil. Cu toate acestea mai face şi cîte o concesie; pentru prieteni însă, nu pentru curioşi şi-n nici un caz pentru ucenici. Aşa ceva nu are acuzîndu-l pe C. Noica de manii didactice, el cultivă doar prietenia.

De la ea am şi pornit de fapt în încercarea de a-l face să se manifeste aşa cum îi vine lui mai bine. L-am şi luat, de aceea, nu cu domnule Ţuţea, nici cu „domnule profesor" cum le-a plăcut unora să-i zică — ci cu nene Petrache — Zi-mi Nea, mai bine, şi ia-mă direct, mi-a spus într-o zi cînd începusem să ne ciorovăim pentru neatenţia-i faţă de cotidian.

— Ce?! a încercat el să continue. Să mă mai intereseze cotidianul cînd în el — şi mai ales aici în Balcani — triumfă, revoltător, canalia?

— Bine, dar contravine afirmaţiei dv., atît de repetată în temniţa Aiudului şi în cafenelele Bucureştilor, că „poporul român ar fi una din minunile lui Dumnezeu în marşul lui triumfător pe pămînt".

— Foarte bine. Aşa e, minune. Şi-i cu atît mai mare cu cît Dumnezeu e mai de neînţeles. Să faci unui popor o atare concesie şi el să nu-şi dea seama de ea, nu e o minune?

— A mărinimiei sale, însă.

— Şi a tîmpeniei poporului nostru.

— O luaţi pe calea lui Brucan cu atributele, epitetele.

— Cîtuşi de puţin, pentru că, spre deosebire de Brucan, eu fac parte din poporul pe care-l calific şi nu dintr-o altă etnie.

— Şi atunci vă permiteţi să...?

— Să mă cunosc, să mă calific, şi, prin înrudire, să mai spun cîte ceva şi despre neamuri sau familie.

— Cu alte cuvinte o cinică recunoaştere a unei stări de la care nu poate să facă excepţie nici Petre Ţuţea?

— Mie-mi spui? Cînd mă gîndesc cîte prostii am făcut şi eu la viaţa mea şi cît de tîmpit am fost uneori, îmi vine să muţesc.

— De pildă, un exemplu?

— Numai unul? Am cu miile şi începînd de la coadă la cap. chiar şi numai faptul că accept pălăvrăgeala, interviurile, televiziunea, radioul şi mai ştiu eu cîte invenţii d-astea de ciocli. Au năvălit acum ca corbii asupra mea. Presimt ei poate ceva, că înainte vreme fugeau ca potîrnichile să nu le „cauzeze" cumva la securitate.

— Să revenim totuşi la exemplul cel mai semnificativ al unui gen de prostie.

— Da, prostia mea în primul rînd, de pildă, prostia de a fi început-o în politică, la tinereţe, nu cu „dreapta" cum ar fi fost firesc, ci cu „stînga". Poţi să-ţi închipui o mai mare tîmpenie la inteligenţa mea? Dar încerc să mă mai mîngîi cu gîndul că dacă pînă la 30 de ani nu ai şi vederi de „stînga", n-ai inimă.

— Da, dar dacă şi după 30 de ani rămîi cu ele?...

— Da, ştiu, nu mai continua; atunci eşti tîmpit iremediabil.

— Sau cam aşa ceva...

— Nu cam, ci sigur; de aceea, de pildă, azi mie mi-ar fi şi ruşine să îmi scriu jurnalul sau memoriile, fiindcă, dacă aş practica sinceritatea... nu, nu pot spune cum aş ieşi din asta; iar dacă n-aş practica-o...

— Atunci?

— Atunci aş fi un nemernic pe deasupra. Ori — nu; mă străduiesc să nu fiu şi aşa ceva.

— Bine, şi în cazul acesta dv. cum sînteţi sau cum aţi fi vrut să fiţi?

— Cum sînt; ca un fel de popă de ţară de clasa a doua care încearcă mereu să spulbere prostia şi păcatul din capul oamenilor.

— Ceva între clacă şi amvon?

— Nu, invers; între amvon şi vorbe de clacă. Sau nu, stai să-ţi spun una din Muscel, sau mai bine zis auzită acolo pe seama ardelenilor voştri.

— Sînt numai ochi şi urechi.

— Cică un popă Iuăn, nemaiştiind ce să le spună oamenilor de la amvon ca să-i îndrepte pe calea cea bună, le-ar fi spus un vis care începea aşa: Azi-noapte m-am sculat din somn, oameni buni. Mă trezise cineva scuturîndu-mă de umăr şi după ce mă frec la ochi şi-mi dau seama pe ce lume sînt, pe cine văd alături că mă zgîlţîie şi-mi strigă: Părinte Iuăne! Părinte Iuăne! Pe bunul Dumnezeu. Eu însă ce fac? Îi trag un habt acht (drepţi) de mi-au zornăit călcîiele şi-i zic: Să trăiţi, Doamne! Iar el: Ce fac oile mele, părinte Iuăne? Eu: Care oi, Doamne, că mie nu mi-ai dat decît berbeci.

— Şi au priceput credincioşii ce vrea să spună popa?

— N-are a face; povestea ilustrează în fapt ceea ce voiam să spun şi eu despre prostie. Adică s-o atest ca atare şi prin propria-i evidenţă s-o fac să dispară. De ruşine dacă nu de altceva. Şi se poate; pentru că nu-i grav să fii prost, ci să rămîi în prostie.

— Şi credeţi că-i cazul poporului nostru?

— N-aş zice rămînere, cît mai degrabă o ţinere a lui în starea asta.

— Dar cu ce intenţie?

— Cu aceea ca cei ce fac aceasta să nu fie traşi la răspundere. Coaliţia spaimei e mai puternică decît cea a curajului.

— Şi atunci să triumfe minciuna în continuare?

— Probabil că da. Pentru că şi masele numai prin minciuni repetate se trezesc. A spus-o de altfel şi Sf. Toma din Aquino.

— Dar nu s-a repetat destul pînă acum minciuna? Cincizeci de ani n-au fost destui?

— Uite că nu. Pentru albanezi, pentru noi şi pentru ruşi se vede că nu.

— Şi suferinţa adăugată să nu conteze?

— Care suferinţă? Cea oarbă? A maselor? Aceea nu contează. Importantă ar fi fost cea a conştiinţelor. Or se vede că şi acestea au fost prea puţine. Şi multe din ele s-au „aranjat" şi atunci şi acum. Ăsta-i secretul!

— Care secret?

— A stării pe care o trăim acum în istorie. A stării noastre de conştiinţă sau mai bine zis a lipsei acesteia, acum la noi.

— Şi dacă am fi avut-o, cam cum credeţi că s-ar fi desfăşurat lucrurile?

— Cum ar fi trebuit.

— Adică?

— În primul rînd n-ar fi trebuit să prindă aici comunismul; ca la finlandezi bunăoară. Iar dacă totuşi a prins cum a prins, după mai 1990, ar fi trebuit să dispară pur şi simplu.

— Dar iată că n-a dispărut!

— Şi nici n-o să dispară decît tot cum a apărut.

— Adică?

— Adică cu foc, sau mai exact, sub săbiile a o sută şaizeci de mii de cazaci.

— Dar de unde cazaci?

— Treaba lor. Ei au stricat-o, ei să o dreagă; vorba cancelarului Adenauer. Cine a fost şi-nainte jandarmul Europei?

— Ţarul; dar de unde să-l iei acum?

— La nevoie pică el din cer c-an fabula lui Cîrlov. Şi apoi ce? La o adică n-ar putea el vorbi şi nemţeşte? Antonescu cu cine i-a înfrînt pe legionari?

— Dar se compară legionarii cu comuniştii?

— Cred şi eu că nu, dar de stîrpit se stîrpesc la fel pentru că nici unii nici alţii nu ştiu de glumă.

— După cîte văd nu prea credeţi în democraţie?

— Cum să cred într-o gogoriţă a grecilor de acum două mii de ani? În democraţie mai treacă meargă, deşi cei mai mari binefăcători ai omenirii au fost cei care au dispreţuit-o cel mai mult.

— Reflexe păgîne?

— Da, deşi sînt creştin pînă la urmă şi aşa aş şi vrea să mor, nu însă şi cretin. Cum ar vrea să mă umilească viaţa la care sînt acum condamnat.

PUNCTE CARDINALE

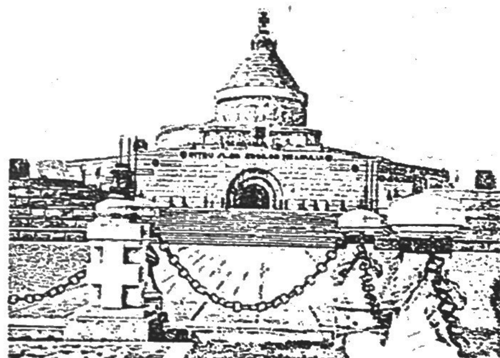
Mormîntul ostaşului necunoscut

La 14 mai 1991 s-au împlinit 68 de ani de cînd au fost încredinţate Pămîntului Patriei osemintele „Ostaşului Necunoscut".

Simbol al eroismului celor 300 de mii de soldaţi şi ofiţeri români căzuţi pe cîmpul de onoare, cu faţa spre inamic, pentru făurirea României Mari, el a vegheat flacăra nestinsă a încrederii în veşnicia neamului pînă cînd şenilele tancurilor ruseşti au frămîntat pămîntul sfînt al ţării, înroşindu-l.

Ce soartă au avut osemintele „Ostaşului Necunoscut" nu se ştie. Pe locul unde a fost mormîntul, în parcul Carol, regimul comunist a înălţat „Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului şi a patriei, pentru socialism", monumentul vremelnicei lor biruinţe. În acest mausoleu al dezastrului naţional se odihnesc netulburaţi: asasinul Gh. Gheorghiu-Dej, şi toţi ceilalţi vinovaţi de crimele săvîrşite de-a lungul celor 45 de ani de teroare comunistă, cei ce s-au întrecut în a dărîma şi pîngări tot ce neamul acesta a avut mai sfînt.

De aceea credem că e oportun să publicăm un fragment din amintirile unui participant la ceremonia alegerii ostaşului necunoscut, aducerea şi înhumarea lui în capitala ţării reîntregite, cu toată cinstea şi recunoştinţa pentru luptă şi jertfă, astăzi cînd armata ţării are în fruntea ei tot vechii generali comunişti şi e condusă de aceeaşi politruci ce n-au avut şi nici n-or să aibă nimic comun cu lupta de veacuri a neamului românesc.

Monumentul eroilor neamului românesc de la Mărăşeşti

Luni, 14 mai 1923, din cele patru arme: infanterie, cavalerie, artilerie şi marină, cîte doi delegaţi din cei ce au fost decoraţi cu „Mihai Viteazul" şi „Virtutea Militară de Război" sîntem prezenţi în biserica din Mărăşeşti.

Pe o platformă, ridicată în mijlocul lăcaşului, drapată în stofă de culoare roşu-stacojiu, se aflau depuse zece sicrie. Fiecare închidea în el osemintele unui ostaş mort neidentificat, căzut pe unul din cele zece cîmpuri de luptă unde încleştarea cu vrăşmaşul fusese mai aprigă. După fiecare bătălie morţii erau culeşi, identificaţi şi înhumaţi. Dintre ei mulţi erau sfîrtecaţi de obuze, arşi, desfiguraţi, cu feţele zdrobite, de nerecunoscut, avînd cruciuliţele de identificare smulse de explozie. În acele condiţii era imposibil de a li se putea stabili identitatea. De multe ori, cu greutate, după resturile de echipament, abia se putea vedea cărei armate aparţinuseră. În toate cimitirele militare sînt „eroi necunoscuţi". Dintre aceştia fusese ales cîte unul şi odihneau în acea zi pe platforma din naosul bisericii Mărăşeşti.

De jur împrejurul sicrielor străjuiau drapelele tuturor regimentelor, ce participaseră la bătălii, fiecare cu garda de onoare. Erau prezente autorităţile locale, delegaţii, şcolari, cetăţeni.

În acest cadru măreţ şi solemn, apare generalul Mărdărescu, ministrul de război, însoţit de un copil, elev în clasa întîia a Liceului Militar Craiova, orfan de război, Amilcar Săndulescu. A urmat o scurtă slujbă religioasă. După aceasta, generalul, sprijinindu-şi mîna dreaptă pe umerii copilului, pornesc împreună să dea ocol sicrielor. La un moment dat copilul se opreşte şi punînd mîna pe unul din coşciuge spune: „Acesta este tatăl meu!" Se lasă în genunchi şi rosteşte plin de emoţie, „Tatăl nostru".

Soborul preoţilor face din nou rugăciunile morţilor. Din mijlocul lor o voce se înalţă, se deosebeşte prin dulceaţă, claritate şi intensitate. E a preotului bucureştean Georgescu-Silvestru. Atmosfera de reculegere pioasă se încheagă într-o înălţătoare comuniune sufletească.

Cele nouă sicrie sînt ridicate de noi şi purtate pe umeri de la biserică la cimitirul din Mărăşeşti, unde nouă gropi aşteptau să le redea odihnei. Mai tîrziu au fost din nou dezgropate şi zidite în firidele „Mausoleului din Mărăşeşti", la sfinţirea căruia am fost iarăşi delegat.

Reîntorşi la biserică, după o nouă şi înălţătoare slujbă, sicriul ce-l purta de acum pe „Ostaşul necunoscut", acoperit cu drapelul naţional e ridicat şi depus pe un afet de tun, străjuit de cei decoraţi cu „Mihai Viteazul" şi „Virtutea Militară de Războiu". Escortat de toate drapelele regimentelor, e dus în sunetul marşului funebru la gară. Acolo e aşezat pe un vagon deschis, frumos ornat cu culorile naţionale şi împodobit cu nenumărate jerbe şi coroane de flori în mijlocul căruia se afla un soclu, de culoarea aurului, artistic lucrat, avînd în cele patru colţuri cîte o coloană terminată cu o anforă din care se înălţa fum de smirnă şi tămîie.

A doua zi la ora şapte dimineaţa, trenul format din vagoane de clasă, avînd la mijlocul garniturii vagonul care purta osemintele „Ostaşului necunoscut", a pornit spre capitală. În tren luaseră loc: generalul Mărdărescu, ministru de război, cu suita lui, decoraţii şi drapelele tuturor regimentelor.

Era o zi frumoasă de mai. În toate gările, împodobite bogat cu verdeaţă şi flori, muzicile întîmpinau trenul cu „Onorul la General", companiile aliniate dădeau onorul militar iar elevii şcolilor locale, mulţimea, care umplea pînă la refuz peroanele însoţeau trenul cu cîntece preamărind vitejia şi jertfa eroilor.

Între Chitila şi Bucureşti, trenul care avea ceva întîrziere, goneşte ameţitor. Mecanicii au ambiţia să ajungă fix la ora anunţată, şi reuşesc. Garnitura pătrunde în Gara de Nord. Toate autorităţile de stat, în frunte cu Regele, îl primesc cu capetele plecate în timp ce clerul cîntă şi cădelniţează.

Sicriul „Ostaşului necunoscut" e purtat pe braţe, este trecut prin salonul regal şi pus apoi, din nou, pe un afet de tun care urmat de cei ce-l întîmpinaseră şi de armată porneşte din piaţa gării, pe Calea Griviţei, Victoriei şi coborînd trece Dîmboviţa, oprindu-se la biserica Mihai Bravu în interiorul căreia este depus.

Pe tot acest destul de lung traseu, trotuarele, de-o parte şi de alta, gemeau de lumea care venise şi aştepta să se plece, să se închine, să lăcrămeze la trecerea cortegiului.

Toată ziua de miercuri, coloane de cetăţeni au trecut prin biserică închinîndu-se şi acoperind sicriul de flori. Joi, şaptesprezece mai, sărbătoarea Înălţării Domnului, în prezenţa mai marilor ţării, civili şi militari, după slujba religioasă, sicriul a fost din nou ridicat, aşezat pe un afet de tun, în bătaia clopotelor, străjuit de decoraţii şi urmat de drapelele regimentelor este purtat încet spre Parcul Expoziţiei de la Filaret. Pe înălţimea din afara fostului Palat al Artelor era pregătit mormîntul unde în dangătul clopotelor şi bubuitul tunurilor în cîntecul fanfarelor şi al soborului de preoţi a fost coborît în criptă. Deasupra s-a aşezat o placă de marmură care avea săpate pe ea cuvintele:

„Aici doarme, fericit întru Domnul „Ostaşul necunoscut", săvîrşit din viaţă în jertfă pentru unitatea Neamului Românesc.

Pe oasele lui se odihneşte pămîntul României întregite.
1916 — 1918"

Am văzut şi am luat parte, ca unul din gloata figuranţilor, la multe parăzi, începînd cu venirea Ţarului Nicolae al Rusiei la Constanţa în vara anului 1914, înmormîntarea regelui Carol I, încoronarea şi altele. Niciuna n-a egalat-o pe cea a „Ostaşului necunoscut", nici prin grandoare, nici prin participarea poporului, nici prin solemnitate. Prin ce instinct înţelegeau masele de oameni care se plecau cu evlavie şi smerenie în faţa cortegiului ce-l purta pe „Ostaşul necunoscut", că în jertfa lui sta puterea şi speranţa de supravieţuire a neamului românesc? Atîta înălţare sufletească, atîtea lacrimi de emoţie şi recunoştinţă şi atîta unire „în cuget şi simţiri" nu mi-a mai fost dat să trăiesc.

Gheorghe IORGULESCU

Rugă pentru vindecarea neamului

M-am întrebat dacă începutul de revoluţie din decembrie 1989 s-a petrecut pentru cerinţele trecătoare ale timpului, în orizont politic, sau pentru satisfacerea unor aspiraţii mai adînci, avîndu-şi rădăcinile în eternitate.

Fiind vorba de lupta dintre două concepţii opuse asupra lumii, vieţii şi Divinităţii, şi anume cea care se hrăneşte din libertate, principiu de bază al credinţei creştine, împotriva celei tiranice şi vrăjmaşe realizării spirituale a omului, caracteristică totalitarismului, am ajuns la concluzia că lupta declanşată atunci poartă semnul împlinirii naţiunii române pe linia redobîndirii demnităţii colective şi a învrednicirii în faţa lui Dumnezeu, cu speranţa răsplatei veşnice făgăduită neamurilor, dincolo de preocupările momentane, predominant economice, ale societăţii actuale.

Într-adevăr, modul cum s-a desfăşurat fragmentul de revoluţie, ca sub suflul unui impuls suprafiresc, venit de dincolo de noi şi străbătînd mulţimile gata să se jertfească într-un elan ce nu mai avea nimic comun cu căutarea interesului personal, cu atît mai puţin a celui material, atestă că eroii de atunci au fost reprezentanţii autentici ai neamului, pe linia realizării sale superioare, adică în conformitate cu ce aşteaptă Dumnezeu de la fiecare popor: rodnicie, nu numai materială, ci şi spirituală, şi aspiraţie spre eternitate, sub semnul iubirii între oameni şi între naţiuni.

Mîntuirea personală, gîndesc unii, se poate obţine prin grija pentru sufletul propriu: să nu călcăm poruncile, să respectăm rînduielile Bisericii, să-l iubim pe Dumnezeu şi pe semenii noştri. Da, dar iubirea pentru ceilalţi nu implică oare răspunderi faţă de colectivităţile din care facem parte? Nu cumva drumul spre mîntuirea personală trece numai prin social, prin contribuţia pe care o aducem la apropierea colectivităţii de Dumnezeu?

Cea mai importantă colectivitate pentru realizarea obiectivelor de ordin general este naţiunea. Chiar şi ţelurile universal-umane se înfăptuiesc deocamdată prin naţiuni. Ca entitate organică, fiecare naţiune are un specific al său şi este străbătută

(Continuare în pag. 7)

Alexandru Virgil IOANID

VERSURI DIN ÎNCHISORILE COMUNISTE

VIRGIL MATEIAȘ

Ceas de seară

Părintelui Protopop Pavel BORZEA

Se lasă inserarea, zăvoarele se string,
Se răstignește viața pe gratii și pe uși,
Iar sluga dă de veste stăpînului năting
C-a pus nemărginirea și duhul în cătuși.

O pace ca de moarte se iscă din genuni
Și-nneacă închisoarea; abia putînd grăi,
Cu sufletele frînte ca fulgeru-n furtuni,
Sorbim din suferință puterea de-a trăi.

Un preot se ridică uscat, senin și blînd
Și-n taina ce-nfioară și oameni și-ncăperi
Pe zarea-ncătușată înscrie murmurînd
O binecuvîntare și pentru temniceri.

Stăm în genunchi și Cerul fereastra
și-a deschis
Spre noi, cei goi și firavi ca sfinții
bizantini,
Purtînd pe frunți cununa pierdută-n
Paradis
Și-n suflete icoana întîilor creștini...

20 iulie 1950
Ocnele Mari
(Celula 2)

În ziua a șeaptea

În ziua a șeaptea sînt vajnicul ins,
Tumult de-ntrupare, tumult de extaz,
Tumult de lumină, tumult necuprins
În ziua a șeaptea sînt pururi în azi.

Sînt viața și trupul clădite pe stei
Și vrednic sub daltă iau formă și chip,
Din duh și din piatră aici mă-nfiirip;
Sînt însuși dăltarul iubitei femei
Ce mușcă întîia din mărul oprit
Și cade întreagă păcatului ei...

. . . .

Pămîntul și vatra e locul nuntit
În doină, în horă, în om dăltuit.

M. FĂGET

Teama

Mă înfior și-mi pare rău nespus
La gîndul că acest urcuș pe care
De-atîta vreme urc fără-ncetare
Se va sfîrși și voi ajunge sus.

O teamă mă cuprinde c-o să-nving
Și-ajuns în piscul năzuinței mele
N-oi mai avea deasupra cer cu stele
Spre care să rîvnesc, și-o să mă sting.

N-o să mai am de ce să mă-nfior
Și nici de ce vibra ca pînă-acuma,
Sticlos și rece străluci-voi numa
Fără de năzuinți, fără de dor.

Uitate într-un colț vor rugini
Și sclipitoarele-mi armuri, și spada
Căci sus în pisc se va sfîrși balada,
Frumos și bine, dar se va sfîrși.

Demonstene ANDRONESCU

Aiud, 1963

Rugăciune

Cu lacrimă cavaleru-mi ridic,
În sînge mă frîng sub povară
Și mor în tot ceasul un pic.
În cîntec c-o piatră de moară.

Cumplit e să mori îndelung,
Cu piscul Golgotei sub gene,
Ajută-mă Doamne s-ajung...
Dă-mi omul cel bun din Cirene.
Aiud, 1961.

Ion PARAGINA

Sărbători sfinte

Mi-a fost hărăzit să trăiesc cele mai emoționante sărbători de Paște din viața mea în condiții „speciale". În primăvara anului 1958 pe cînd ispășeam o condamnare politică de „muncă silnică pe viață", în lugubra Gherlă, închisoare despre care s-a mai scris, am participat la un moment de mare înălțare sufletească, cum numai în situații limită îți poate da viața.

Mă aflam la etajul al doilea al închisorii cu alți patruzeci și cinci de deținuți politici într-o cameră orientată cu ferestrele spre oraș și șoseaua ce șerpuia la poalele dealului. Colegii de cameră erau de origine destul de eterogenă; pe lîngă români mai erau maghiari, sași, sîrbi, evrei și chiar un turc. Religiile erau diferite ca și etniile. Toți aveau condamnări mari. O prezență pe care nu o voi uita niciodată a fost a preotului Ioan Crișan, din Arad, un adevărat păstor. Timpul ni-l petreceam discutînd, meditînd, schimbînd în grup păreri și toți nutrind speranța unor zile mai bune. Atmosfera în cameră, cu toată diversitatea componenților, era calmă, acceptabilă.

Fereastra ce dădea spre oraș era placată cu un oblon de lemn, pentru a nu permite, în nici un fel, vederea spre afară, respectiv să nu pătrundă înăuntru nici o rază de soare, să nu se zărească nici un petec de cer. Cu toată străduința administrației, etanșarea între oblonul de lemn și zid nu era perfectă. Printr-un mic orificiu de 2—3 milimetri puteam privi șoseaua, precum și partea estică a localității.

În dreapta și-n stînga erau camere identice, locuite de deținuți pe care nu aveam voie să-i vedem nici să știm că există. Știam totuși. În dreapta era un grup de studenți clujeni și bucureșteni precum și țărani dobrogeni și bănățeni. Legătura cu vecinii o țineam prin bătăi „Morse" în peretele despărțitor sau utilizînd o tehnică mai directă dar mai periculoasă; se aplica o cană metalică cu fundul de perete și se vorbea în ea. De partea cealaltă a zidului recepția se realiza aplicînd cana invers cu gura pe perete și ascultînd cu urechea lipită de fundul cănii. Audiția era perfectă, dar riscantă. În cazul că erai surprins de gardian primeai șapte zile de izolare; ceea ce nu era deloc ușor.

În sîmbăta paștilor, spre seară, auzim trei bătăi în perete. Era semnalul convențional. Am luat cana și am trecut pe recepție, în timp ce cîțiva colegi erau atenți să nu fiu surprins de gardian. M-am prezentat zicînd: sînt Șapte, fiecare aveam un număr, pentru a nu putea fi identificați de către gardieni, cînd reușau să intercepteze convorbirile. De dincolo de zid mi se răspunse:

— Sînt Patru. Noi toți din cameră am decis ca mîine în zori imediat după deșteptare (ora șase), să cîntăm „Christos a înviat". Știm că aceasta comportă riscuri deosebite. Comunicați-ne dacă sînteți de acord să procedați la fel. Transmiteți mesajul și celor din stînga. Așteptăm răspunsul!

În „Infernul Gherlei"

Ideea a fost acceptată de toți, chiar și de evreul Fischer. Părintele Crișan luă legătura cu vecinii din stînga, transmițîndu-le. Și aceștia au fost de acord. S-a transmis mai departe.

Pînă la ora 22, ora stingerii, întreg penitenciarul știa ce se va întîmpla în dimineața zilei următoare. Cu ce sentimente am dormit în seara aceea?

Sunetul strident al clopoțelului care ordona deșteptarea, mă trezi brusc, dintr-un vis nedefinit. În același timp se treziră și ceilalți colegi de cameră.

Clipa decisivă sosi, încărcată de emoție și de teamă, pentru că eram conștienți de gravitatea faptului, precum și de represaliile ce urmau să fie aplicate, de către celebrul Goiciu, comandantul închisorii.

Vecinii noștri conformîndu-se hotărîrii din ziua precedentă, au început domol, apoi din ce în ce mai tare:

„Christos a înviat din morți,
Cu moartea pe moarte călcînd..."

La o comandă nevăzută, instinctivă ne-am contopit glasurile tremurînd de emoție, cu cele ale vecinilor noștri, apoi în clipa următoare, vecinii din stînga ne imitară. Rînd pe rînd, glasurile deținuților din camerele următoare, ni se alăturară, astfel că întreg etajul vibra sub undele melodice ale „Imnului nemuririi"!

Pe coridor, gardienii buimaci, intrară în panică, erau copleșiți de amploarea acțiunii. Se auzeau zgomot de uși trîntite, nelipsitele înjurături, în timp ce intensitatea cîntecului se amplifica. Ușa camerei noastre fu deschisă brusc. În cadrul acesteia apărură doi dintre asasinii de marcă ai Gherlei, subofițerii Bunea și Șomlea. Aveau fețele crispate și ochii ieșiți din orbite. Ne împroșcau cu înjurături, dar în ochi li se citea groaza, ca tuturor atotputernicilor deveniți neputincioși.

— Liniște banditilor, strigă Șomlea furios!

— O să vă omorîm pe toți, criminalilor, ca să aveți de unde învia, îl completă Bunea!

Niciunul dintre deținuții din cameră nu s-a oprit la amenințările celor doi gardieni. Aceștia văzînd că intervenția lor n-are nici un efect asupra noastră, că sînt pur și simplu ignorați, trîntiră ușa cu violență, înjurînd și amenințînd.

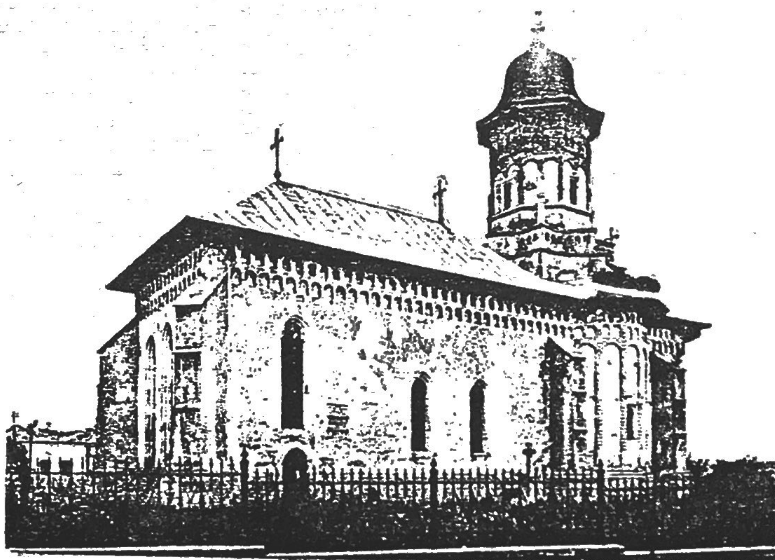
Între timp, „Christos a înviat" cuprinsese întreaga închisoare. Cei peste opt mii de deținuți politici, care își duceau osînda în acea vreme, în „Infernul Gherlei", eliberați pentru cîteva clipe de teama lanțurilor, cătușelor, bătăilor, înălțau spre bunul Dumnezeu, singura lor speranță, cîntecul biruinței luminii asupra întunericului.

Prin spațiul dintre zid și oblonul de lemn, care acoperea fereastra, am zărit pe străzile orașului, grupuri de femei înveșmîntate-n negru, ștergîndu-și ochii cu batistele și făcîndu-ne semne de simpatie și solidaritate.

Magnifica manifestație spirituală luă sfîrșit în jurul orei nouă.

Am trăit cele mai înălțătoare momente din viață, clipe în care forța spirituală învinsese materiala, înrădăcinata frică. Sufletele erau pline de bucurie, de seninătate, fără să le pese de ce va urma. Știam că, după cele întîmplate, aveau să vină represaliile, domeniu în care comuniștii n-au rămas datori niciodată. Au venit... Au trecut, ne-au încovoiat, ne-am ridicat... Dar sfintele amintiri nu ni le mai poate lua nimeni.

Aurel MAXIM

Parlamentul și presa

Se tot invocă de mai multe luni în Parlamentul țării necesitatea unei legi a presei, vajnicii noștri parlamentari, crescuți la școala comunismului, părînd să vadă intr-o astfel de lege viitorul mijloc legal (legalitatea e la îndemîna dumnealor!) de a gîtui acea parte a presei care nu vrea să înțeleagă că „aleșii" poporului trebuie adorați chiar și atunci cînd se dau în stambă...

Legiuitorii noștri nu vor să admită în ruptul capului că presa este o oglindă a activității lor de zi cu zi. Dacă ești pocit și te uiți în oglindă, oglinda te va arăta așa cum ești; ea n-are nici o vină, sărmana... Cine nu poate suporta adevărul oglinzii fie o ocolește, fie dă cu ea de pămînt. Furia parlamentarilor noștri împotriva presei nealiniate e de fapt o fugă disperată de propria imagine reflectată în oglindă; o fugă de sine. „Spargeți oglinda!", strigă de fapt d-l Bîrlădeanu și ceilalți. Majoritatea parlamentară, cu o unanimitate de cireadă bovină (liderul ei se numește de altfel, Văcaru!), pare să-l aprobe: „Harașo, Șuric!".

Dar, domnilor parlamentari, pentru numele lui Dumnezeu, presa n-are chiar nici o vină că dumneavoastră sînteți cum sînteți, și faceți ce faceți! În ce fel ar putea fi vinovată presa că printre dumneavoastră se află delincvenți de drept comun, foști activiști și nomenklaturiști, securiști de taină, personaje caragialești, Știruli impertinenți, boiangii maghiarofagi, puzderie de agramați, de incompetenți, de ramoliți care moțăie în scaune, saltimbaci de duzină, pseudo-revoluționari, metafizicieni ai clitorisului și alte asemenea specimene?! Că doar nu presa v-a ales, slavă Domnului!...

Vi se reproșează incompetența? Arătați că sînteți competenți prin deciziile pe care le luați; ilustrîndu-vă cu rezultate, și să vedeți ce-o să vă mai laude toată presa în cor! Vi se reproșează lipsa de bune intenții? Lăsați-le să transpară din faptele dumneavoastră! Vi se reproșează demagogia? Păi e simplu de tot: spuneți adevărul! În numele adevărului vi se va ierta pînă și gramatica.

Vasile A. MARIAN

Erbivorele din Sudan

Aici se ridică problema superioară a însăși menirii omului în lume și nu numai a omului ca individualitate singulară, ci și a națiunii căreia îi aparține, cum foarte sugestiv scria Simion Mehedinți la începutul acestui secol: „Dacă cineva va crede că ținta supremă a vieții unui popor e aceea de a ajunge la o bună organizare a vieții vegetative, manifestată printr-o stare economică înfloritoare, bună administrație, bune finanțe etc., cu cel ce împărtășește această opinie orice discuție e de prisos. Despre Homer n-ai să vorbești cu Tersit. Pot fi însă și alte păreri. În adevăr, o astfel de concepție feniciană, care pune scopul vieții numai în procurarea unui larg trai material pentru turma zoologică a bipezilor din granițele unui stat, idealul acesta — ca și neamul și statul care l-ar avea — nu merită, cred, nici o clipă de sacrificiu. De digestia plebei omenești care ar trăi cu acest cuget fenician împrejurul masivului Carpaților peste o sută sau o mie de ani, nu mă interesez, cum nu mă pot interesa de ceea ce vor paște erbivorile din Sudan peste suta sau mia aceea de ani. Pentru o astfel de pleavă animalică nici o minută de interes".

★

Cînd auzea de moartea cuiva, Montaigne obișnuia să întrebe: „Cum a murit?" Înțelegem rostul și necesitatea acestei curiozități avide. Este important cum trăiești. Dar și mai important este felul cum mori.

Don Quijotte fusese acaparat de fantasme. Dar din tot ce părea a nu fi decît rezultatul unei minți scrintite a țîșnit o flacără vie în final. Omul redevenise om ca oricare altul: cu capul pe umeri, cu picioarele pe pămînt. Dar era prea tîrziu. Mitul a rămas intact și suveran. „Pentru că la începutul lumii se află mitul și tot astfel și la sfîrșitul ei".

Altfel nu ne-am deosebi cu nimic de erbivorele din Sudan.

Simion GHINEA

O parodie judiciară

Nici nu poate fi numit altfel procesul și condamnările celor douăzeci și unu de membri ai fostului C.P.Ex. terminat de curînd. După luni de zile de tergiversări, abile mașinațiuni juridico-avocățești, „marele proces" s-a terminat cu cîteva achitări, cîteva suspendări, cîteva condamnări minime și mai ales cu ridicarea sechestrului pus pe averea inculpaților, care nu e neglijabilă. Nici nu era drept să le-o ia. Căci ei, săracii, pentru avere s-au făcut comuniști: au mințit, au trădat, au ucis, mă rog, tot ce partidul le-a cerut, spre binele lui și-al lor.

Toți acuzații au fost scoși de sub acuzația de genocid și încadrați în articole și paragrafe ca și cînd a conduce o țară sărăcind-o, înfometînd-o, ucigîndu-i mințile și pervertindu-i conștiințele, ar fi infracțiuni mărunte, „simple găinării". Domnilor magistrați, domnilor avocați, nu vă gîndiți că desfășurarea unui astfel de proces, cu rechizitoriu, pledoarii, sentințe și motivații va rămîne în istoria nedreptății? Că atentează la însăși ideea de justiție?

Sigur că deschiderea focului, omorîrea a peste o mie de oameni cu ocazia revoltei din decembrie, e o consecință, o continuare firească a crimei durînd de patruzeci și cinci de ani, perioadă în care zeci de mii de oameni au fost uciși și din ordinul, și cu complicitatea celor ce se aflau în boxă. Dar ei acuzații n-au avut intenții rele. Ei au vrut să instaleze „cea mai dreaptă dintre orînduiri", dacă a ieșit altfel nu e vina lor; de la Sahalin și pînă la Havana s-a instituit cea mai monumentală crimă a istoriei, ei sînt mici, în contextul mondial al ticăloșiei.

Toate faptele sînt cunoscute. Enumerarea lor nu face decît să redeschidă răni și dureri. Din foștii „dușmani de clasă" unii au supraviețuit. Schilodiți, îmbătrîniți, îndurerați, în șiruri tăcute, se adună în orașele mai mari, la București, la Cluj, și trec în marșuri ale tăcerii, ale reculegerii, ale reproșului mut, să audă cei ce au urechi de auzit. Căci sîngele nevinovat al celor uciși de membrii și slujitorii comitetului central strigă din pămînt, oasele zecilor de mii de martiri ce n-au nici cruci nici morminte scrîșnesc de durere. Dați-le cepexiștilor averile înapoi, sînt preț de sînge!

Foștii deținuți politici, foștii deportați, foștii prizonieri, supraviețuitorii, toți oamenii care au simțul dreptății consideră procesul foștilor membrii ai CPExului o parodie judiciară și așteaptă judecata cea adevărată, cea dreaptă.

Ilie BERGHEZAN

Rugă pentru vindecarea neamului

(urmare din pag. 5)

de un instinct al conservării și de altul al afirmării. Cînd aceste instincte, la început oarecum confuze, devin conștiente, datorită unei elite de gînditori și făptuitori în sînul neamului și se transformă în obiective istorice, este imperios necesar ca ele să fie orientate nu spre acaparearea de bunuri materiale, nu spre cuceriri materiale și asuprirea altor popoare, ci spre rodnicia civilizatorie și culturală, spre ridicarea calitativă a națiunii, astfel încît ea să contribuie la înfăptuirea Împărăției lui Dumnezeu și să merite ființarea în eternitate.

Desigur, aceasta este linia ideală, propusă de Dumnezeu tuturor națiunilor, așadar și celei române. În ce măsură ne apropiem de ea este o problemă mai complicată. Aici rana doare. Puternic. Este deci firesc să ne ocupăm de ce ne doare.

Nu mai sînt necesare lecții de istorie pentru a arăta cît de încercat a fost poporul român de-a lungul mileniilor și cum totuși, avînd ca sprijin izbăvitor credința în Dumnezeu și încrederea în puterile proprii, a ieșit de nenumărate ori la lumină, a fost scos la liman. Sufletul poporului român și-a păstrat multă vreme puritatea și chiar s-a îmbogățit cu noi virtuți, putînd spera să dea omenirii fructe aducătoare de progres, să-și valorifice talentul încredințat. Iar cînd influențe cu sorgintea pe alte meleaguri au suflat asupra noastră aducînd miasme ale decăderii și stricăciunii, s-au ivit clar-văzători care au dat semnale de alarmă, arătînd că răul vine de la suflet și că numai îmbunătățindu-l pe acesta putem spera într-o soluționare mulțumitoare a problemelor complexe ale națiunii.

Ultimele patru decenii însă, cele de intens ateism, de corupție, de minciună, de teroare, au îmbolnăvit grav sufletul românesc, l-au deformat, l-au schimonosit. Curăția, demnitatea, cinstea, dorul de libertate și iubirea de Dumnezeu s-au refugiat în zone abisale ale conștiinței neamului. De acolo au răbufnit în erupția revoluționară din decembrie 1989. Manifestarea lor impetuoasă prefigura începutul unei epoci noi în istoria poporului nostru. Mijea nădejdea unei Românii renăscute pentru împlinirea voinței lui Dumnezeu, care nu vrea moartea și dispariția neamurilor, oricît de păcătoase ar fi, ci mîntuirea lor, spre binele întregii omeniri, întru gloria divină eternă. Ni se redeschideau porțile veșniciei.

Se pare însă că, pe ansamblu, sufletul românesc a fost încă prea bolnav; nu s-a putut regăsi pe sine. Au stăruit inerții, indolențe cu totul nerevoluționare, atașamente nefirești față de mentalitatea impregnantă de corupție, minciună, slugărnicie și satisfacere a pornirilor inferioare. Este sfîșietor spectacolul unor exemplare subumane, care nu mai vor să fie salvate, fiindcă au pierdut sensul real al Binelui și gustul aromelor Duhului Sfînt.

Prea mulți fii ai poporului român zac mai departe în boleșniță, ba se cufundă mai adînc în noroiul degradării și dezonoarei, pierzînd în fiecare zi prilejul unei redresări pe verticală. Cum să îndrăznească ei să prindă mîna întinsă de Dumnezeu, cînd palmele unora sînt mînjite de puroiul necinstei, iar ale altora de sînge?

Pentru cei destul de puțini care își pun problema însănătoșirii sufletești a națiunii și care știu că ea nu se poate înfăptui de la o zi la alta, se ridică răspunderea unei educații vindecătoare pe durată lungă, la care să fie solicitate toate energiile încă sănătoase ale României. Se conturează necesitatea unei îndrumări nu atît teoretice, cît bazată pe exemplul concret al demnității, corectitudinii, respectului pentru adevăr, dăruirii personale, credinței și — mai presus de toate — al iubirii față de Dumnezeu, de ceilalți oameni, de cei mulți, fie ei prieteni sau vrăjmași, după îndemnul pe care Iisus l-a adresat omenirii în predica de pe munte (Matei 5.44). Îmi îngădui să reproduc cuvintele Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae: „Sunt trei mari valori: iubirea, jertfa și învierea. Cine iubește, acceptă jertfa, cine se jertfește își croiește drum spre înviere".

Cît va dura procesul de redresare sufletească a națiunii române nu știu. Poate ani, poate zeci de ani. Cineva ar trebui să facă începutul, să pună pietrele de temelie. Rolul Bisericii, în acest proces, ar putea fi hotărîtor. Prin Biserică se înțelege nu numai clerul, „sacristia", ci și totalitatea credincioșilor care trăiesc efectiv viața creștină, „ecclesia". În spiritul Bisericii luptătoare, vii, îndrăznesc să înalț o rugăciune:

„Doamne, nu lăsa neamul românesc să se usuce, ca smochinul neroditor din Evanghelie; nu-l lăsa să nu-și îmbogățească moștenirea, ca slujitorul care și-a îngropat talantul; nu-l lăsa să-și nesocotească misiunea pe pămînt, ca poporul care fusese mai întîi ales să răspîndească lumina Cuvîntului Tău în lume. Ci dăruiește-i să se scuture de boala ce i-a amorțit mădularele, să se înalțe viguros, precum marele Ștefan al istoriei sale și să aducă roade, multe roade, ca sămînța de grîu ce a căzut pe pămînt sănătos și s-a înzecit, și s-a însutit. Și să vină la judecata Ta, cu fruntea sus, alături de celelalte neamuri care și-au dovedit vrednicia în timp, spre slava Ta în eternitate. Amin".

LAUDA COZII

sau despre funcţiile sociale ale aşteptării ordonate a bunurilor de consum

A. Hoffman — sociolog

Publicăm ultima parte a studiului „sociologic" „Lauda cozii", tradus din limba poporului ce-a bătut toate recordurile în materie şi care, posesorul „celei mai înaintate ştiinţe" se impune ca lider în studii codale.

1. Funcţia de reţinere a consumului.

Aceasta este funcţia de bază: ea adaptează comportarea consumatorului faţă de mărfurile şi serviciile existente, faţă de mijloacele de producere şi repartiţie a acestora. Vreţi să cumpăraţi brînză, dar văzînd coada mare care s-a format la acest produs treceţi mai departe, ceea ce nu rare ori va aduce un folos şi dumneavoastră şi societăţii. Abţinîndu-se de la cumpărarea mărfii, cumpărătorul (adică necumpărătorul) o menţine în acest fel în vînzare, prin aceasta aduce un folos altor oameni. Dacă n-ar fi coadă, oamenii ar consuma cu mult mai mult şi astfel lăsîndu-se pradă pasiunii, ar cădea în patima consumului. Totodată, abţinerea de la consum (de exemplu a aceleiaşi brînze) este folositoare şi din punct de vedere medical, căci omul nu găseşte în sine însuşi suficientă putere de voinţă pentru a se abţine. Coada îl ajută s-o facă.

Deosebit de importantă este funcţia cozii pentru reţinerea consumatorului de la consumarea unor produse cu adevărat dăunătoare mai ales a otrăvurilor: votcă, vin, bere, loţiuni, şoricioaică ş.a.

2. Funcţia de reclamă

Se ştie că reclama este motorul comerţului, dar cine este motorul reclamei? Eu susţin, că în condiţiile noastre, coada este reclama cea mai eficace. Nu există un mijloc mai eficace de a face reclamă unei mărfi decît acela de a forma o coadă din cumpărători energici şi zgomotoşi, chiar la începutul vînzării. Mai departe coada se va dezvolta după legile sale proprii.

Într-adevăr unui cititor neavizat i se poate părea că funcţia de reclamă contravine funcţiei mai sus amintite de reţinere a consumatorului. O asemenea presupunere ar fi peste măsură departe de adevăr. Coada îl reţine pe consumatorul mărfii, dar nu-l îndepărtează de marfă, ci dimpotrivă, îl atrage spre ea.

Marfa la care s-a format coada deţine o atracţie de neexprimat şi pentru cei care stau la coadă şi pentru cei care trec pe lîngă ea. Deci se poate formula o asemenea lege: **cu cît coada este mai mare şi cu cît ea înaintează mai lent cu atît este mai mare valoarea ei socială.** Existenţa unei asemenea legi confirmă în mod convingător creşterea apetitului de cumpărare pe măsura şederii la coadă. De aici — corolarul legii mai sus formulate: **cu cît stă omul mai mult timp la coadă, cu atît mai mult doreşte el să cumpere.** De ex.: cumpărătorul care a stat la coadă cu intenţia de a cumpăra o jumătate de kilogram de crenvurşti, după o oră vrea să cumpere un kilogram şi jumătate, după două ore — trei kg.

Venind la magazin după un televizor de o anumită marcă şi aşteptînd la coadă „pe listă" un număr N de săptămîni sau luni, omul este încercat de dorinţa nedefinită de a cumpăra două, apoi trei televizoare ş.a.m.d.

3. Funcţia disciplinatoare.

Nu există un mijloc mai bun de a educa un membru disciplinat al societăţii decît acela de a-l pune să stea permanent la coadă. Înghesuindu-se cîteva ore la coadă, chiar şi cel mai nerăbdător, cel mai stresat şi băgăreţ om devine răbdător, relaxat şi supus. Nu întîmplător cei care se împing să se strecoare, fără a sta la coadă, sînt etichetaţi de obicei, ca „deştepţi" („s-a găsit deşteptul!"). Şi, într-adevăr, stînd la coadă „deşteptăciunea" dispare de parcă a-i lua-o cu mîna.

4. Funcţia comunicativă, de societate şi de formare a solicitudinii sociale.

Unde, dacă nu la cozi poţi să-ţi schimbi păreri şi să afli noutăţi proaspete şi zvonuri, reţinute! Timpul şi locul de şedere la coadă este nepreţuit, nu numai pentru lectură, cît pentru legarea cunoştinţelor şi chiar pentru formarea unor grupuri de interes. Este pe deplin justă teza publicată în revista „CROCODIL" de către cercetătorul moscovit B. Iulian: „COADA este una dintre varietăţile societăţilor neformate în întregime".

Coada trezeşte şi stimulează solidaritatea de grup, reformează celor care şed la ea, sentimentul de apartenenţă la acela.

5. Funcţia de deconectare social-psihologică.

A nu ceda însemnătatea cuvenită acestei funcţii este o rătăcire periculoasă, în neregulile cărora, din păcate, cad chiar şi cercetătorii serioşi. Stînd la coadă, se produce acea relaxare emoţională folositoare din punct de vedere social şi psihologic. Emoţiile negative se descarcă şi se înlocuiesc cu cele mai diverse categorii în funcţie de competenţa socială a cozii şi de alte împrejurări. Iată nişte exemple tipice de exprimări care se reflectă în funcţie: „m-au plictisit invadatorii ăştia!", „Să plece la ei acasă!", „Acolo la ăia — în funcţie de situaţie): „Noi hrănim pe leneşii ăştia!" şi aşa mai departe.

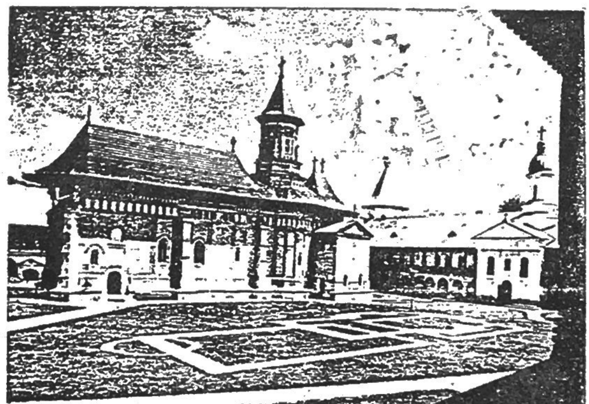
O însemnătate covîrşitoare o are şi problema fazelor de existenţă a cozii. Fazele cele mai încordate sînt cea iniţială: cînd coada abia se formează şi fiecare speră să ocupe o poziţie-lider, şi faza finală, cînd coada ameninţă să-şi înceteze existenţa ca urmare a faptului că marfa „se termină".

În asemenea cazuri sînt caracteristice îndemnurile de a limita cantitatea de marfă care se dă: „să se dea" cîte două kg. sau 500 (g), cîte o bucată (de televizor) „unei persoane".

Trăgînd concluziile acestei scurte analize doresc să-mi exprim speranţa că analiza cu adevărat ştiinţifică a cozii va continua, iar ideile antiştiinţifice, bazate pe hulirea neîntemeiată acestui fenomen important şi necesar din punct de vedere social va dispare pentru totdeauna. Dacă n-ar exista cozile s-ar forma un vacuum, care ar putea să fie umplut cu un conţinut antisocial. Dar atîta vreme cît ele există putem să fim liniştiţi şi putem privi cu curaj spre viitor, întrucît ştim cu tărie: în tot timpul liber populaţia este ocupată şi devotată! Nu ca aceea consumatoare a unei culturi de masă corupte sau cu ceva şi mai rău decît atîta! **Ea este ocupată,** cu activitatea din punct de vedere social.

LITERATURNAIA GAZETA, iulie 1988

Traducere de **Maria Livia ŞUTEU** — Tg. Mureş

Una dintre ctitoriile marelui nostru domnitor, Ştefan cel Mare — mînăstirea Neamţ

Colegiul redacţional: Gabriel CONSTANTINESCU, Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, C-tin IORGULESCU, Ion UNGUREANU

Preluarea textelor este permisă cu menţionarea sursei.

Adresa: 2400 — Sibiu, Calea Dumbrăvii 109, tel. 924/2 25 36